

UCHWAŁA NR XXV/168/2016
RADY MIEJSKIEJ W STĄPORKOWIE

Z dnia 30 listopada 2016r.

W sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Stąporkowie na lata 2017-2024

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity : Dz.U. z 2016 roku poz. 446 z ze zm.) Rada Miejska w Stąporkowie, uchwala, co następuje:

§1.

Przyjmuje się **Strategię Rozwoju Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Stąporkowie na lata 2017-2024**, w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Stąporkowa

§3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Jacek Kołodziej

UZASADNIENIE

Strategia stanowiąca załącznik do niniejszej uchwały jest pierwszą strategią rozwoju Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Stąporkowie. Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki kulturalnej i sportowej jest wprowadzenie w/w dokumentu.

Strategia Rozwoju Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Stąporkowie będzie stanowić podstawę do prowadzenia długookresowej polityki rozwoju kultury i sportu oraz samej instytucji pod względem działań inwestycyjnych oraz pozyskiwania środków pozabudżetowych na działalność ośrodka. Dokument wyznacza najistotniejsze kierunki rozwoju, określa wizję, misję, cele strategiczne i operacyjne. Dokument koresponduje z innymi dokumentami strategicznymi dotyczącymi rozwoju kultury i sportu.

SPIS TREŚCI

	WPROWADZENIE.....	3
I.	UWARUNKOWANIA ROZWOJU KULTURY W GMINIE STĄPORKÓW.....	5
	1. Charakterystyka miasta i gminy Stąporków.....	5
	2. Tło historyczne miasta.....	6
II.	DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA W GMINIE STĄPORKÓW.....	9
	1. Działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Stąporkowie.....	9
	2. Inicjatywy i propozycje w dziedzinie kultury i edukacji kulturalnej: placówek oświatowych, stowarzyszeń i świetlic z rejonu Stąporkowa.....	14
	3. Finansowanie działalności kulturalnej MGOKiS.....	15
III.	KIERUNKI ROZWOJU MGOKiS W STĄPORKOWIE W LATACH 2017-2024.....	17
	1. Analiza SWOT MGOKiS	18
	2. Przyszłe kierunki działań instytucji	21
	3. Źródła finansowania strategii.....	26
	PODSUMOWANIE.....	27
	BIBLIOGRAFIA.....	29

„Dawno, dawno temu na terenach porośłych gęstą puszcza, wśród zieleni jodeł i sosen, wśród złocistych lip i brzoź, wznosiły się ku górze słupy sinego dymu, unoszące się z jedynej w osadzie kuźni. Wtedy to żył nad rzeką Czarną kowal imieniem Maciej, na nazwisko Stępor miał dane, według tamtej pisowni Stampor [...]”.

Legenda *O dobrym, biednym Stamporze i Stąporkowie*

WPROWADZENIE

Kultura jest niezbędnym czynnikiem prawidłowego, umysłowego i emocjonalnego rozwoju człowieka. Potrzeba doznań estetycznych, zachowań i bycia z drugim człowiekiem na poziomie obligującym go do wyższych odczuć i odwzajemniania reakcji na piękno czyni nas lepszymi i definiuje wyższe cele naszego ziemskiego bytowania. Jednocześnie instytucje powołane do krzewienia kultury, zachowania jej dorobku powinny sprostać oczekiwaniom mieszkańców danego terenu; realizować i rozbudzać ich potrzeby w dziedzinie kultury, edukować i otwierać na nowe tendencje.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu jest stworzony dla ludzi optymistycznie nastawionych do życia; jednocześnie kreuje postawy laików i nieśmiałych uczestników wydarzeń kulturalnych. Zapala do pracy twórczej i bycia w grupie optymistów, którzy czerpią siłę z działań twórczych i współuczestnictwa w spotkaniach, spektaklach, wystawach, zajęciach czy festynach.

MGOKiS w Stąporkowie znajduje swoje miejsce na kulturalnej mapie Polski. Jest kreatywny i otwarty na przychodzące z zewnątrz nowatorskie tendencje. Chroni oraz otacza opieką rodzimą, regionalną twórczość z zachowaniem jej wyjątkowości i hołubi się wspaniałymi twórcami wspierając ich działania.

MGOKiS jest miejscem, które przyciąga. Jest centrum etycznych spotkań i zachowań; miejscem, w którym chce się spędzać czas. Jest bezpieczny, pełen empatii. Jest oazą dla w nim przebywających, pełen komfortu.

Strategia Rozwoju MGOKiS wyznacza kierunki działań i rozwoju głównej instytucji odpowiedzialnej za prowadzenie działalności kulturalnej w mieście i gminie Stąporków, której głównym zadaniem jest wyniesienie kultury na piedestał życia społecznego. Głównym punktem odniesienia tego dokumentu jest Narodowa Strategia Kultury uwzględniająca

zachodzące procesy społeczne, rozwijanie się partnerstw lokalnych. Coraz większa świadomość, aspiracje i zaangażowanie społeczności w rozwój kulturalny miasta i regionu powinna zostać uwzględniona jako czynnik wspierający i konieczny do wspólnego budowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez uczestnictwo w kulturze.

Prace nad Strategią prowadzono od 2015 roku, a uwzględnia ona dane dotyczące dotacji z lat 2007-2015. Przy jej tworzeniu wykorzystano dane oraz informacje uzyskane za pomocą kilku, wzajemnie uzupełniających się metod badawczych. Za pomocą analizy danych zastanych (desk research), analizy porównawczej (bencharking) została przeprowadzona szczegółowa analiza zasobów MGOKiS. Dokument uwzględnia wnioski i uwagi, jakie zgłoszono podczas konsultacji społecznych przeprowadzonych w okresie od 7 do 18 listopada 2016 r.

Kultura nie jest antidotum na niekorzystne zjawiska: wzrastającego bezrobocia, migracji ludności czy ubożenia społeczeństwa ale może stanowić alternatywę spędzania czasu w sposób korzystny dla osobistego rozwoju i odreagowania negatywnych zjawisk otaczających nas świata. Działania kulturalne powinny być postrzegane jako silny bodziec budowania więzi społecznych.

Niepokojące tendencje zarabiania na kulturze nie powinny stać się priorytetem działań kulturalnych. Elastyczność planowania przychodów i opłacalności realizowanych zadań powinna pozwalać na wspieranie form eksperymentalnych, prekursorskich niezależnie od przewidywanej frekwencji.

Również elastyczność istniejących procedur powinna służyć rozwojowi kultury, a zawiązywanie partnerstw lokalnych i wymiany kulturalnej pomiędzy instytucjami powinno wzbogacać dorobek kulturalny i tożsamość regionu.

Celem pracy jest ocena stanu aktualnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu, diagnoza i wdrożenie planu rozwoju. W pierwszym rozdziale omówiono uwarunkowania rozwoju kultury w gminie Stąporków oraz przedstawiono historię miasta. W drugim rozdziale skupiono się na działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu oraz inicjatywami z dziedziny kultury podejmowanymi przez działające na terenie gminy: stowarzyszenia i świetlice oraz finansowanie działalności MGOKiS wraz z będącą w strukturach instytucji biblioteką uwzględniając dane z sześciu lat 2007-2012. W trzecim rozdziale przeprowadzono analizę SWOT, omówiłam kierunki działań instytucji oraz finansowanie strategii.

I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KULTURY W GMINIE STĄPORKÓW

1. Charakterystyka miasta i gminy Stąporków

Stąporków leży w województwie świętokrzyskim na północnym skraju Płaskowyżu Suchedniowskiego nad rzeką Czarną. Jest stolicą gminy miejsko-wiejskiej skupiającej 35 sołectw.

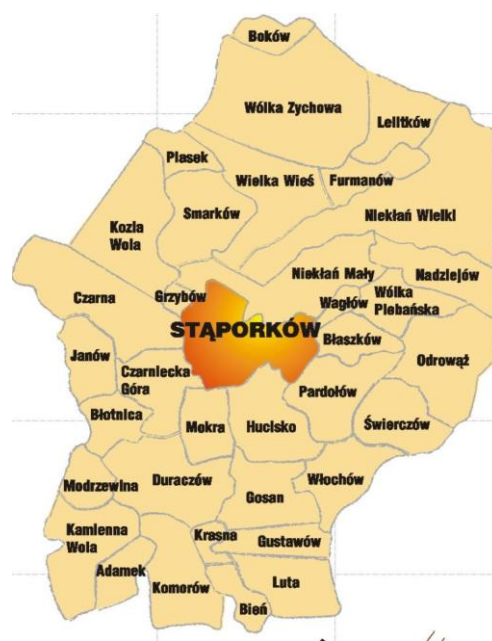
Rysunek 1

Mapa Polski z lokalizacją Stąporkowa

Rysunek 2

Mapa gminy Stąporków z sołectwami

Źródło: http://www.staporkow.pl/images/stories/plan_miasta.jpg z dnia 8.02.2013

(fragmenty z planu miasta)

Gmina Stąporków należy do jednej z ośmiu gmin wchodzących w skład powiatu koneckiego. Ponad 60% jej powierzchni zajmują kompleksy leśne. Na jej terenie znajdują się trzy wyjątkowe rezerваты: przyrody nieożywionej i florystyczny - Skalki Piekło pod Niekłaniem, florystyczno-faunistyczny - Górna Krasna i geologiczny - Gagaty Sołtykowskie. Nazwa

pierwszego z nich pochodzi od góry Piekło, gdzie znajdowała się nieczynna już kopalnia rudy żelaza. W drzewostanie sosnowo-dębowym można podziwiać ponad 150-letnie drzewa. Wyjątkową, niezwykle malowniczą formę grzybów skalnych z licznymi jaskiniami tworzą piaskowce. Legendy o powstaniu i nazwie rezerwatu przyciągają turystów¹.

Bogactwo fauny i flory (w tym zagrożonych wyginięciem gatunków) drugiego rezerwatu sprawiło, że rezerwat Górna Krasna został włączony do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 „Dolina Krasnej”. Ponad 76 ha z 413,02 ha obejmuje teren Nadleśnictwa Stąporków. Na glebach zaliczonych do V-VI klasy odnotowano 62 gatunki motyli i 35 gatunków ważek. W dolinie rzeki Krasnej 17 gatunków ssaków i tyle samo roślin jest pod ścisłą ochroną; teren też jest ostoją derkacza – ptaka zagrożonego wyginięciem w skali światowej.

Rezerwat Gagaty Sołtykowskie to przede wszystkim odkryte tropy: zauropodów, dilofozaurów i tetrapoda. Swoim zasięgiem obejmuje nieczynną od 1977 roku kopalnię gliny ceramicznej. Dzisiaj można jeszcze odnaleźć na tym terenie wydobywany z glinki, rzadko występujący węgiel, używany w jubilerstwie tzw. gagat.

Uwarunkowania geograficzne: słabe gleby, które uniemożliwiały rozwój rolnictwa oraz bogate zasoby rud żelaza ukształtowały górnictwem i odlewniczą działalność na tym terenie.

Rozwój kultury powiązany był z tradycjami górniczymi, odlewnictwem i rozwojem przemysłu. Wraz z zaspokajaniem potrzeb kulturalnych mieszkańców oraz ludności napływowej (w tym kadry kierowniczej zakładów odlewniczych) w 1955 roku powstał Klub Fabryczny Odlewni Żeliwa "Niekłań".

Gmina Stąporków liczy ogółem 18 012. mieszkańców; w tym 6 086 zamieszkuje w mieście a 11 926 osób na wsi². Pod koniec 2014 roku w gminie Stąporków mieszkało łącznie 17 752 osób. Niepokojąco wysoka jest stopa bezrobocia. W powiecie koneckim we wrześniu 2012 roku odnotowano 21,1 % bezrobotnych czyli 6,7 tys. osób. W porównaniu ze styczniem 2011 roku kiedy wynosiła 23,4 % - nieco się zmniejszyła³. Jednak biorąc pod uwagę dane stopy bezrobocia z województwa świętokrzyskiego - 14,8% i adekwatne do tego okresu dane zarejestrowanych osób bezrobotnych w Polsce (12,4%) to w powiecie koneckim liczba osób bez pracy jest prawie dwukrotnie wyższa⁴. W 2013 roku wynosiła – 26,2%, w 2014 – 27,2% a w 2015 – 27,4%. Ten stan przekłada się na jakość życia jak i spadek wydatków na kulturę.

¹ A. Trukszyn, Legendy i podania świętokrzyskie, Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach, Jedność, Kielce 2009.

² Publikacja GUS: *Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30 VI 2012 r.*

³ Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Końskich.

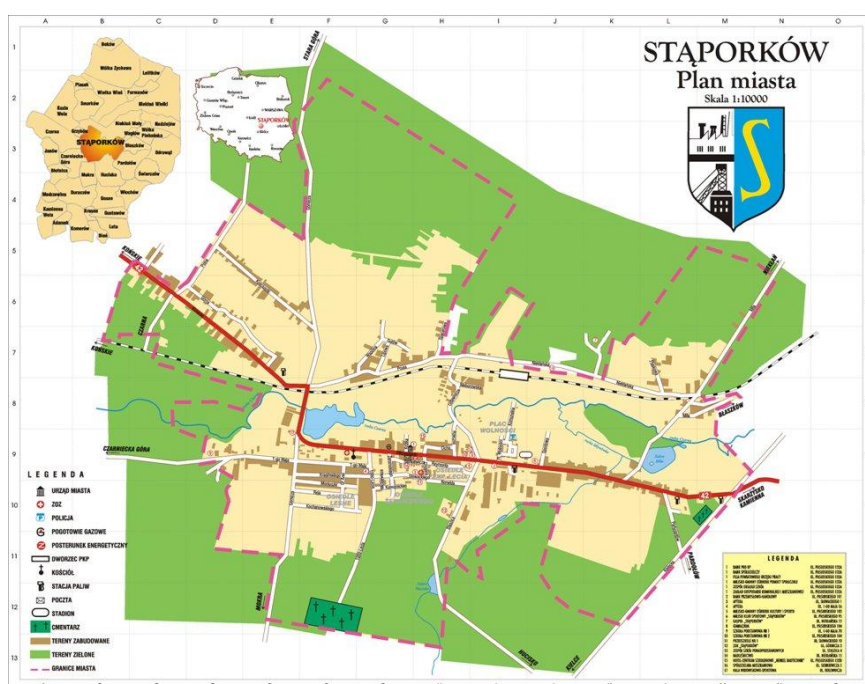
⁴ Tamże.

2. Tło historyczne miasta

Pierwsze wzmianki dotyczące powstającego przemysłu w Stąporkowie nawiązują do XV. wieku. Najprawdopodobniej już w tym czasie istniała kuźnica z poruszającym siłą wody urządzeniem do kruszenia rudy tzw. stąporem. Dopiero od 1662 roku mówi się o kuźnicy Stąporków⁵. Początki rozwoju osady sięgają I połowy XVI wieku i związane są z powstaniem pierwszej kuźnicy.

Rysunek 3

Stąporków - plan miasta

Źródło: http://www.staporkow.pl/images/stories/plan_miasta.jpg z dnia 8.02.2013

W latach 1738-1739 z inicjatywy kanclerza wielkiego koronnego, właściciela dóbr koneckich Jana Małachowskiego wybudowano wielki piec do wytopu żelaza a dla miejscowości, która została włączona do uprzemysłowionego klucza huciskiego dóbr o nazwie „Końskie Wielkie” zaczęły się lepsze czasy⁶. Na szeroką skalę produkowano gwoździe .m.in. w dawnej wsi Koprusa (dzisiejszej dzielnicy Stąporkowa). W 1870 na licytacji zakłady nabył Jan Tarnowski. Rok 1885 przyniósł nowe udogodnienia dla przemysłu – powstała linia kolejowa

⁵ A. Fajkosz, Kartki z historii Ziemi Koneckiej, Muzeum Regionalne PTTK w Końskich, Kielce-Końskie 2010, s. 47.

⁶ Tamże, s.40.

Skarżysko – Łódź, a do zakładów doprowadzono bocznice. Wówczas w fabryce pracowało około 230. osób⁷. W latach 1886-1900 Stąporków identyfikowany był z najlepszą prywatną hutą w Królestwie Polskim, w której zatrudniano około 800 osób. W 1894 roku nowym właścicielem zakładów o nazwie „Zakłady Górniczo-Hutnicze Fabryki Juliusza hr. Tarnowskiego Stąporków” został Juliusz Tarnowski. Następnie nie wytrzymująca konkurencji z hutami Zagłębia Dąbrowskiego fabryka została wydzierżawiona Akcyjnemu Towarzystwu Miłowickiemu. W latach 1901-1914 produkowane wyroby wywożono w głąb Rosji. W 1913 roku fabryka reklamowała swój asortyment wymieniając: artykuły centralnego ogrzewania, rury wodociągowe i kanalizacyjne. W okresie międzywojennym zakłady wchodzące w skład różnych spółek, pracujące z przerwami spowodowanymi kryzysem gospodarczym doprowadziły do likwidacji huty w 1938 roku (od 1930 roku dzięki pomocy „Huty” wybudowano w Stąporkowie istniejąca do dziś szkołę). W 1955 rozpoczął działalność Klub Fabryczny Odlewni Żeliwa „Niekłań”. W 1959 r. utworzono Bibliotekę Publiczną.

Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1966 roku, z dniem 1 stycznia 1967 r. Stąporków otrzymał prawa miejskie. W lipcu włączono w obręb miejskich granic miejscowości: Koprusa, Sadykierz, Miła, Wołów. Powstały: Zakłady Wytwarzania Kamionkowych, Wytwórnia Urządzeń Komunalnych, Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Gazyfikacji Bezprzewodowej, Zakład Przemysłu Drzewnego, filia Zakładu Dziwiarskiego „Rekord”. Lata 70-te to ciągły rozwój przemysłu. W miejscu Kopalni „Stara Góra” powstały Zakłady Górniczo Metalowe „Stąporków”. W 1975 została otwarta filia Banku Spółdzielczego w Końskich, w 1976 - Zakłady Urządzeń Kotłowych „Stąporków”.

W 1974 roku oddano do użytku nowo wybudowany budynek ośrodka kultury, w którym mieści się do dzisiaj.

W 1985 roku w mieście na bazie filii Koneckiej Spółdzielni Mieszkaniowej powstała Spółdzielnia Mieszkaniowa w Stąporkowie. Koniec lat 80-tych charakteryzował upadek zakładów przemysłowych. Nadal produkcję prowadziły: Odlewnia Żeliwa „Stąporków” i Zakłady Urządzeń Kotłowych. Zakład Odlewni Nieborów produkował ogrodzenia żeliwne, kominki i meble ogrodowe, które były również towarem eksportowym. W 1993 roku zakończyła się budowa przyłącza gazu ziemnego, a w 1997 oddano do użytku nową oczyszczalnię ścieków. W 1994 roku (29 czerwca) uroczystie otwarto nową siedzibę magistratu. W budynku mieściły się również: Zakład Gospodarki Komunalnej

⁷

Tamże, s. 97.

i Mieszkaniowej oraz Rejonowe Biuro Pracy. W oddanej południowej części od 1997 mieścił się Bank Spółdzielczy, a dwa lata później również oddział Banku PKO B.P. Od 1995 roku w mieście funkcjonowała filia krakowskiego Banku Przemysłowo-Handlowego w Końskich. W 1999 roku oddano do użytku nową część budynku Szkoły Podstawowej Nr 2 w Stąporkowie. W 1995 roku ZUK został przekształcony w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Od 2004 właścicielem 96% akcji spółki jest firma Stalmax. Na terenie miasta funkcjonują również firmy: Henkel-Bautechnik, Gaspol, Termo-Tech.

II. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA W GMINIE STĄPORKÓW

1. Działalność instytucji kultury w Stąporkowie

Zanim ośrodek kultury przyjął obecną nazwę od 1955 roku funkcjonował w pomieszczeniach Miejskiego Klubu Sportowego jako Klub Fabryczny Odlewni Żeliwa "Niekłań". Dzięki zakładowi oraz działającemu w odlewni Związkowi Zawodowemu Metalowców był klubem, w którym powstały pierwsze zespoły artystyczne, biblioteka związkowa i orkiestra dęta. Ambicje oraz zapotrzebowanie na rozwijanie działalności kulturalnej spowodowały iż w 1974 roku z funduszy zakładów pracy, dobrowolnych składek społecznych oraz pomocy finansowej państwa oddano do użytku nowy obiekt z salą kinową na 200 miejsc.

Zdjęcie 1

Rok 1973 – w tle budowa instytucji kultury przy ul. Piłsudskiego 103 w Stąporkowie

Źródło: archiwum MGOKiS

Nowy budynek domu kultury wzniesiono na działce w centrum miasta należącej niegdyś do hrabiego Wielowiejskiego. Międzyzakładowy Dom Kultury (taką nazwę nosił w latach 1974-1979) od początku 1980 roku został przemianowany na Robotniczy Ośrodek Kultury;

w latach 1991-1993 - Miejski Dom Kultury⁸. W styczniu 1994 roku do instytucji włączono Bibliotekę Publiczną i zmieniono nazwę na Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu.

Od 2000 roku ośrodek posiada osobowość prawną i działa na zasadach samorządowej instytucji kultury. Od 2006 roku nosi nazwę Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Stąporkowie. W 2014 roku ośrodek przejął zadania gminy z zakresu sportu i otrzymał nazwę Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stąporkowie.

Zdjęcie 3

Budynek MGOK przed remontem w 2010 r.

Źródło: archiwum MGOKiS

Zdjęcie 4

Budynek MGOK po remoncie w 2011 r.

Źródło: archiwum MGOKiS

W latach 2010-2011 w budynku przeprowadzono generalny remont. W 2010 r. ocieplono i uszczelniono dach, wykonano blacharkę. Nadlano i wyciągnięto do przodu schody wejściowe do budynku. Pomieszczenia biblioteki dla dorosłych przeszły generalny remont wraz z elektryką. W trzech salach na niskim parterze wykonano podłogi; w siedmiu odnowiono ściany. Dla młodzieży grającej przygotowano salkę prób wyłożoną pianką akustyczną. W 2011 roku MGOK pozyskał dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na remont elewacji, czytelnicy i biblioteki dla dzieci. Brakujące fundusze dołożył samorząd.

Od 2012 roku MGOK administruje dodatkowym obiektem – nowo wybudowaną, zadaszoną sceną plenerową z zapleczem (łazienkami i garderobami) oraz widownią na około 500 miejsc (tzw. amfiteatr). Od 2014 roku w MGOKiS funkcjonuje kawiarnia artystyczna prowadzona przez instytucję. W 2014 roku ośrodek otrzymał dodatkowe obiekty administracyjne: stadion miejski oraz budynek, w którym zorganizowano siłownię oraz zajęcia fitness.

Zdjęcie 5

Oficjalne otwarcie amfiteatru w dniu 15.08.2012 r.

Źródło: archiwum MGOKiS

Zdjęcie 6

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury – (zdj. z 2012 r.)

Źródło: archiwum MGOKiS

Kierownictwo ośrodka kultury

W latach 1955-1972 instytucją kierowali: Edwarda Skalska, Irena Łękawska, Bolesław Okoń i Apoloniusz Włodarczyk. Następnie w okresie budowy nowego budynku przy ulicy Piłsudskiego - Ludomir Jewasiński (1972-1978); w latach 1978-1980 - Stanisław Lisowski, 1980-1981 - Elżbieta Młynarczyk, 1981-1998 - Józef Świerczyński, 1998-2003 - Wiesław Skowron. Od 1. lutego 2003 do marca 2003 pełniącą obowiązki dyrektora była Urszula Trudnos. Od 17. marca 2003-2008 funkcję dyrektora pełnił Andrzej Zdunek. Od lipca 2008

roku do 20. sierpnia 2009 dyrektorem MGOK był Dariusz Ogłóza. Następnie pełniącą obowiązki była Wiesława Kulińska. Od 21 stycznia 2010 ośrodkiem kieruje Katarzyna Sorn.

Zespoły i koła zainteresowań

MGOKiS jest instytucją, w której prowadzi się działalność w szerokim zakresie; zarówno w dziedzinie plastyki, ceramiki, teatru, muzyki czy tańca. Instytucja może poszczycić się jedną z niewielu w województwie świętokrzyskim pracownią lalkarską. O tradycji teatralnej świadczą działające przez wiele lat zespoły: Dziecięcy Teatr Lalkowy „Pacynka”, „Mała Pacynka”, „Teatr Milowego Kroku”, Dziecięcy Zespół Teatralny „Duże sukcesy Maska”, Dziecięcy Zespół Teatralny „Baj”, Grupa Teatralna „Asomnia” oraz grupa teatralna dla dorosłych. Również dla dzieci, młodzieży i dorosłych prowadzone są zajęcia z dramy.

Od 2010 roku prężnie działają zespoły taneczne: Grupa Taneczna Rebels (młodzież w wieku 11-19 lat), Rebels Kids (3-6 lat) i Mini Rebels (7-10 lat)⁹. W 2015 roku grupy taneczne zmieniły nazwę na „eMGie”. W latach 2011-2014 działał Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Stąporkowianka”. W sumie w zajęciach grup tanecznych uczestniczy ponad 100 osób w trzech grupach wiekowych. Duże sukcesy od wielu lat na wojewódzkich przeglądach kolęd czy pieśni wielkopostnych odnoszą zespoły kierowane przez instruktora Ewę Gulę: wokalnie-instrumentalny „Konterfekt”, „Ad Hoc”, „Gagatki” i „Małe Gagatki”. „Asomia”, „Sonore”. Prawdziwą dumą placówki są zespoły ludowe. Działający od ponad 45 lat zespół Duraczów, zespół koła gospodyń ze Smarkowa – „Smarkowianki”, chór „Echo Niekłańskie”, „Mokrzaneczki”. Ponadto w placówce działa studio piosenki i prowadzone są zajęcia nauki gry na instrumentach, zajęcia z rytmiki oraz śpiewu. Nie brakuje również młodzieżowych zespołów muzycznych: „Nosi Bas Po Chodnikach”, „Radiators”, dziecięcy zespół akustyczny „Efekt”. Prawdziwą perełką w działalności jest pracownia ceramiczna z piecem do wypalania; działa również pracownia plastyczna. Dzięki zajęciom ceramicznym dom kultury przygotowuje rękodzieło do sprzedaży jak również suveniry dla odwiedzających placówkę gości. Produkuje również miniaturowe grzejniki – symbole prężnie przed laty działającego w mieście przemysłu odlewniczego.

⁹ Aktualne nazwy zespołów od października 2011 r.

Zdjęcie 6

Zespół Konterfekt

Źródło: archiwum MGOKiS

Zdjęcie 7

Dziecięcy Zespół Pieśni i Tańca „Stąporkowianka”

Źródło: archiwum MGOKiS

Imprezy cykliczne

W ostatnich latach znacznie wzrosła frekwencja zarówno uczestników imprez jak i członków kół zainteresowań. Od ponad 10 lat przy instytucji działa Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, od czterech - Koło Emerytów, które z czasem przekształciło się w Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku „Senioriada”, a od roku Klub Seniora 50+. W ośrodku spotykają się również członkowie Związku Weteranów i Rezerwistów Wojska Polskiego. Spotkania stowarzyszeń, związków czy klubów wpływają pozytywnie zarówno na współpracę jak i frekwencję imprez, spotkań czy wystaw. MGOKiS może się pochwalić sztandarowymi cyklicznymi imprezami: Stąporkowskie Dyktando, Wojewódzki Przegląd Teatrów „Teatralia”, Ekologia w poezji i prozie, Konkurs Teatr Jednego Wiersza pn. „Mały i Duży Żuczek”, Stąporkowskie Plenery Malarskie, Warsztaty Literackie, Przegląd Rękodzieła Artystycznego i Ludowego, Festyn z okazji Dni Miasta – „Stąporków – Biegun Ciepła”. Ponadto organizowane są imprezy okolicznościowe, wystawy, spotkania, zajęcia w kołach zainteresowań i warsztaty. W MGOKiS na spotkaniach gościli m.in. Maria Czubaszek, Ewa Nowak, Małgorzata Kalicińska, Wiesław Drabik, Grzegorz Kasdepke, Jarosław Kret, Grzegorz Miecugow, Wojciech Jagielski.

Instytucja jest również współorganizatorem wielu imprez w gminie: Hubertusa w Odrowążu, Pikniku w Smarkowie, Młodzieżowego Pikniku w Czarnej, Festynu w Krasnej czy Niekłaniu. Jedną ze sztandarowych imprez o charakterze patriotycznym jest „Niekłański Październik”,

uroczystość poświęcona mieszkańcom oraz żołnierzom, partyzantom poległym na Ziemi Niekłańskiej podczas II wojny światowej. W 2013 roku do patriotycznych spotkań dołączyło „Kulturalne spotkanie z historią” z mini rekonstrukcją przed budynkiem MGOKiS. Dzięki zaangażowaniu wielu środowisk: kombatanów, emerytów, nauczycieli rozpoczęto archiwizację starych fotografii i dokumentów związanych z historią miasta. W Stąporkowie od wielu lat odbywają się eliminacje wojewódzkiego konkursu Pieśni Wielkopostnych¹⁰.

2. Inicjatywy i propozycje w dziedzinie kultury i edukacji kulturalnej: placówek oświatowych, stowarzyszeń i świetlic z rejonu Stąporkowa

Na terenie gminy w 2013 roku działało 15 organizacji pożytku publicznego¹¹. Wszystkie z nich prowadzą działania wspierające rozwój stąporkowskiej ziemi lub poszczególnych miejscowości oraz rozwój lokalnej społeczności jednak niewiele z nich ma statutowe zapisy dotyczące działalności kulturalnej. Na terenie gminy działają: Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Komorów, Uczniowski Klub Sportowy „Czarna”, Uczniowski Klub Sportowy „Sport-Start”, Świętokrzyskie Stowarzyszenie Mixed Martial Arts, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarząd Rejonowy w Stąporkowie, Świętokrzyskie Towarzystwo Rozwoju, Stowarzyszenie Klub Krzewienia Abstynencji i Trzeźwości „Nowe Życie”, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Stąporków „Gagat”, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Czarniecka Góra, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Gosań – Włochów, Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Regionu „Dolina Krasnej”, Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Szkole „Nasza Szkoła”, Towarzystwo Przyjaciół Odrowąża, Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych Monar-Markot w Stąporkowie, Uczniowski Klub Sportowy „Staszic” i Stowarzyszenie „Pro Publico Bono”. Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Komorów powstało w 2004 roku i od 2008 prowadzi w Komorowie Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Smerf”, Tęczowe Przedszkole; od 1 stycznia 2013 r. – Bajkowe Przedszkole w Stąporkowie. Do 2010 roku było organizatorem dużej jesiennej imprezy „Grzybobranie”. Ponadto organizuje imprezy okolicznościowe np. okazji Dnia Babci i Dziadka, wycieczki i konkursy¹². Wspiera również organizatorów corocznego, letniego festynu w Krasnej.

¹⁰ Współorganizowanego z Wojewódzkim Domem Kultury w Kielcach.

¹¹ Dane z strony internetowej Urzędu Miejskiego w Stąporkowie, www.staporkow.pl, z dnia 2.02.2013 r.

¹² I Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Moja ulubiona postać z bajki”.

Stowarzyszenie było inicjatorem wprowadzenia „Planu odnowy miejscowości Komorów”, w którego zapisach znajduje się odniesienie do działalności kulturalnej¹³. Stowarzyszenie „GAGAT” jest kolejnym, które w swoich zadaniach statutowych uwzględnia prowadzenie działalności kulturalnej¹⁴. Kolejną organizacją pożytku publicznego jest Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Czarniecka Góra; powstało w 2007 roku i choć jego działalność skupia się wokół promowania walorów turystycznych miejscowości to uwzględnia wspieranie wszechstronnego rozwoju kulturalnego i społeczno-gospodarczego oraz dbałość o zachowanie kultury materialnej i niematerialnej regionu. Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Gosañ – Włochów, które prowadzi Niepubliczną Szkołę Podstawową w Gosaniu pomaga przy organizacji festynów w Gosaniu, współorganizowanych również przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Stąporkowie. W Krasnej działa Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Regionu "Dolina Krasnej", którego jednym z zadań, jakie przed sobą stawia, jest propagowanie idei patriotyzmu i kultywowanie tradycji kulturowych „małych ojczyzn”. Stowarzyszenie jest współorganizatorem festynów w Krasnej. Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Szkole „Nasza Szkoła” działające przy Zespole Szkół Publicznych w Stąporkowie działa na rzecz dzieci z placówki wspierając wszelkie akcje, w tym inicjatywy kulturalne (koncert charytatywny) dotyczące zbiórek pieniężnych na rzecz uczniów¹⁵. Od 2014 roku zarejestrowane jest Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku „Senioriada”, które w swoich założeniach ma również działania kulturalne na rzecz seniorów. Na terenie gminy działają też świetlice wiejskie, w których prowadzone są działania kulturotwórcze. Szeroko zakrojona działalność związana z edukacją kulturalną prowadzi Związek Nauczycielstwa Polskiego oddział w Stąporkowie.

3. Finansowanie działalności kulturalnej MGOKiS

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stąporkowie jest samorządową instytucją kultury posiadającą osobowość prawną, finansowaną z budżetu gminy, programów

¹³ Plan odnowy miejscowości Komorów”: „[...] Zamiarem jest ożywienie oraz wyzwolenie wśród mieszkańców własnych inwencji i inicjatyw twórczych [...]. Wieś posiadająca piękną świetlicę, która będzie służyć wszystkim mieszkańcom [...]. Społeczeństwo będzie zintegrowane, świetnie będziemy się bawić na festynach, imprezach jak również zwiększy się świadomość i wrażliwość mieszkańców [...]”.

¹⁴ Statut Stowarzyszenia „Gagat”: Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez: 1) prowadzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i sportowej w szczególności na rzecz dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych, 2) prowadzenie działalności kulturalnej, w tym na rzecz zachowania rozwoju lokalnej tożsamości, tradycji, obyczajów i dóbr kultury.

¹⁵ Stowarzyszenie „Nasza Szkoła” prowadzi działalność statutową na rzecz dzieci – uczniów Zespołu Szkół Publicznych w Stąporkowie, w skład którego wchodzi Publiczna Szkoła nr 2 i Publiczne Gimnazjum.

ministerialnych budżetu państwa, projektów oraz sponsorów. Finansowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu oraz Biblioteki Publicznej (będącej w strukturach MGOKiS) w poszczególnych latach przedstawiają poniższe tablice.

Tablica 1

Finansowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury - lata 2007-2012 (dane dla MGOK bez budżetu biblioteki, która jest w strukturach ośrodka)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Przychody ogółem	635.260	839.970	742.200	726.600	749.200	809.300
Dotacja z budżetu gminy	554.000	654.000	650.000	646.000	671.200	670.600
Inne dotacje	20.000 - dotacja z GKRPA na organizację imprezy kulturalno-rozrywkowej	111.000 - dotacja celowa na budowę kotłowni	20.000 - organizacja festynów – dotacja celowa z UM w Stąporkowie	180.000 - dotacja celowa na remont dachu, 12.000 z GKRPA - organizacja festynu	206.000 - dotacja celowa z UM Stąporkowie, 50.000 - dotacja z MKiDN - remont elewacji MGOK	-
Koszty ogółem	635.260	728.970	742.200	726.600	749.200	809.300
Wynagrodzenia	309.050	383.900	376.500	355.300	377.270	376.050

Źródło: sprawozdania finansowe MGOK z lat 2007-2012

Tablica 2

Biblioteka Publiczna będąca w strukturach MGOK - finansowanie - lata 2007-2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Przychody ogółem	127.000	161.000	160.000	266.000	247.800	210.300 (w tym 5.500 dotacja na zakup księgozbioru z MKiDN)
Dotacja z budżetu gminy	127.000	161.000	160.000	266.000	247.800	204.800
Inne dotacje	11.000 - zakup nowości wydawniczych MKiDN	10.000 - dotacja na zakup nowości wydawniczych z MKiDN	3.000 - zakup nowości MKiDN	2.100 - zakup księgozbioru MKiDN	4.500 - zakup nowości z MKiDN	5.500 - dotacja z MKiDN
Koszty ogółem	127.000	161.000	160.000	266.000	247.800	210.300

Wynagrodzenia	94.700	112.370	119.340	145.270	139.680	140.570
----------------------	--------	---------	---------	---------	---------	---------

Źródło: sprawozdania finansowe MGOK z lat 2007-2012

Tablica 3

Finansowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury - lata 2013-2015 (dane dla MGOK – od 2014 r. MGOKiS - bez budżetu biblioteki, która jest w strukturach ośrodka)

	2013	2014	2015
Przychody ogółem	908.038,97	1.034.945,91	1.071.697,36
Dotacja z budżetu gminy	682.000	883.000	896.000
Inne dotacje	800,00 – opracowanie dokumentacji - „Zagospodarowanie terenu przed MGOK w Stąporkowie”	250.000 - „Zagospodarowanie terenu przed MGOKiS w Stąporkowie” 35.000 – opracowanie dokumentacji i zagospodarowanie działek w Stąporkowie w urządzenia sportowe”	- -
Koszty ogółem	809.300	1.022.830,00	1.055.980
Wynagrodzenia	417.377	503.903	491.328

Źródło: sprawozdania finansowe MGOK z lat 2013-2015

Tablica 4

Biblioteka Publiczna będąca w strukturach MGOK (od 2014 r. MGOKiS) - finansowanie - lata 2013-2015

	2013	2014	2015
Przychody ogółem	223.400	200.000	205.000
Dotacja z budżetu gminy	223.400	200.000	205.000

Inne dotacje	6.000,00 – zakup nowości wydawniczych ze środków MKiDN, 84.776,91 – projekt „Rozpracuj to z biblioteką”, 2.662,06 – Fundacja Orange	2.717,53 – Fundacja Organe, 4.400 – grant w ramach projektu „Rozpracuj to z biblioteką” - „Moja przyszłość - mój wybór”, 6.000 – zakup nowości wydawniczych z MKiDN	905 – Fundacja Orange, 6.312,36 – Fundacja Orange „Tablety w twojej bibliotece”, 8.500 – zakup nowości wydawniczych z MKiDN
Koszty ogółem	316.838,97	212.115,91	220.717,36
Wynagrodzenia	154.586,09	125.600	139.356

Źródło: sprawozdania finansowe MGOK z lat 2013-2015

Od 2011 roku dotacja podmiotowa (z podziałem na dom kultury i bibliotekę) przyznawana instytucji (przez organizatora – Gminę Stąporków zmalała w domu kultury: z 671.200 w 2011 r. do 670.600 w 2012). W bibliotece różnica wynosi 37.500 zł.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury pozyskiwał dodatkowe fundusze (w 2007 - dotację 20.000 zł z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na organizację imprezy kulturalno-rozrywkowej, w 2008 - 111.000 – dotację celową na budowę kotłowni. Rok później – 20.000 zł na organizację festynu. W 2010 rozpoczęły się prace remontowe, na które z Urzędu Miejskiego pozyskano 180.000 zł na remont dachu. Dzięki funduszom z GKRPA zorganizowano koncert Majki Jeżowskiej. W 2011 r. dzięki pozyskanej na remont dotacji 50.000 zł z ministerialnego programu Infrastruktura Kultury, Urząd Miejski przyznał dodatkową kwotę 206.000 zł na remont elewacji MGOK i pomieszczeń biblioteki. Dodatkowo biblioteka corocznie otrzymuje fundusze na zakup nowości wydawniczych (w 2007 aż 11.000 zł), a w 2012 - 5.500 zł.

W wierszu wynagrodzenia ujęte są zarówno koszty płace związane z wynagrodzeniem osób zatrudnionych na umowę o pracę jak i umowy zlecenie czy umowy o dzieło. Uwzględniono również nagrody jubileuszowe dla pracowników. Od 2010 płace zasadnicze utrzymują się na tym samym poziomie (bez uwzględnienia dodatku stażowego, który wzrasta o 1% rocznie aż do osiągnięcia 20% progu). Ilość etatów zasadniczo się nie zmienia. W 2010 r. przywrócono w schemacie organizacyjnym stanowisko instruktora muzycznego. W 2012 zwiększono ilość godzin pracy muzyka-akustyka do 40 tygodniowo. W związku z realizacją zadań z zakresu

sportu w 2014 roku utworzono dwa dodatkowe etaty; dodatkowo zatrudniono również specjalistę ds. kadr i płac na ½ wymiaru czasu pracy.

Kondycja finansowa placówki nie jest zła. Jednak od kilku lat ośrodek systematycznie zwiększa zakres wpływów z wynajmu (do 2011 dodatkowo czynsz wynikający z dzierżawy pomieszczeń), symbolicznych opłat za zajęcia czy sprzedaży ceramiki.

Koszty instytucji na przestrzeni kilku lat maleją chociaż koszty utrzymania rosną. W 2012 r. Urząd Gminy przekazał placówce nowy obiekt do utrzymania – plenerową scenę widowiskową z zapleczem wraz z oświetleniem terenu oraz w 2014 teren, na którym znajduje się stadion miejski i budynek z zapleczem, gdzie zorganizowano siłownię i zajęcia fitness. Od ponad dwóch lat w placówce funkcjonuje kawiarnia prowadzona przez ośrodek gdzie zatrudniony jest pracownik kawiarni. Z tego tytułu placówka również czerpie dochody.

III. KIERUNKI ROZWOJU MGOKiS W STĄPORKOWIE W LATACH 2017-2024

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stąporkowie jest instytucją uwzględniającą przemiany cywilizacyjne. Koncepcja rozwoju placówki powinna uwzględniać jego specyfikę w połączeniu z nowoczesnością i oczekiwaniami uczestników kultury i sportu. Misja MGOKiS powinna nadawać szczególny sens istnienia placówki, wyznaczać jego cele, odbiorców i realizować określone potrzeby. Wizja powinna być obrazem placówki w przyszłości, przy zaistnieniu korzystnych czynników możliwa do spełnienia wybranej koncepcji.

Wizja

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu będzie ostoją działań i wydarzeń kulturalnych w których główną rolę będą odgrywać mieszkańcy, zarówno jako wykonawcy jak i uczestnicy wydarzeń. Będzie miejscem, które przyciąga ciepłą atmosferą, ciekawymi propozycjami jak i bezpieczeństwem. Stanie się platformą wymiany doświadczeń twórczych działań i magnesem dla osób, które chcą być aktywne w lokalnym środowisku, współtworząc kulturę ziemi stąporkowskiej.

Misja

Misją Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu jest rozwój kultury w wielu dziedzinach działalności kulturalnej z zachowaniem tradycji, krzewienie wartości słowa, etycznego postępowania, pobudzanie tożsamości narodowej dla dobra mieszkańców z uwzględnieniem potrzeb środowiska, z jednoczesnym dążeniem do nieustannego rozwoju, aktywizacją społeczeństwa i rozbudzaniem potrzeb na kulturę wysoką oraz rozwój kultury fizycznej. Budując przestrzeń otwartą dla działań twórczych MGOKiS wzmacnia swoją pozycję w kształtowaniu kultury narodowej i europejskiej.

1. Analiza SWOT MGOKiS

Analiza aktualnego stanu Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Stąporkowie została oparta o diagnozę mocnych i słabych stron wewnątrz instytucji oraz szans i zagrożeń, mających zewnętrzny wpływ na jego rozwój.

MOCNE STRONY

- różnorodna i bogata oferta dla dzieci i młodzieży,
- bogata oferta imprez kulturalnych (wystawy, spotkania, festyny, koncerty),
- dobra współpraca ze szkołami, radami sołeckimi, mediami, kościołami, OSP, ZHP,
- ciekawe , oryginalne propozycje działań (powieść on-line, wykonywanie postaci-lalek identyfikowanych z MGOK),
- doświadczona kadra,
- dwie zamiejscowe filie biblioteczne,
- dostosowanie godzin pracy do potrzeb mieszkańców,
- imprezy w weekendy,
- gazeta samorządowa, strona internetowa, portal społecznościowy,
- dobra lokalizacja z parkingami,
- dobrze wyposażona pracownia ceramiczna,
- coroczny zakup wielu nowości wydawniczych,
- wyremontowana biblioteka,
- stadion oraz budynek siłowni i fitness,

- wyposażona kawiarnia,
- scena letnia z garderobami przystosowana dla osób niepełnosprawnych,
- udział w projektach dofinansowujących instytucję,
- sukcesy zespołów ludowych, wokalnych i muzycznych,
- promocja instytucji z naciskiem na mocne strony,
- duży wkład w promocję gminy,
- badania ankietowe dotyczące oferty MGOKiS,
- tablety w bibliotece oraz czytnik dla osób niedowidzących,

SŁABE STRONY

- zły stan techniczny sali kinowej i garderob,
- brak odwodnienia budynku,
- brak nowoczesnego wyposażenia kina,
- braki w wyposażeniu technicznym,
- brak funduszy na rozszerzenie działalności,
- zbyt mała liczba pracowników,
- budynek główny nieprzystosowany dla osób niepełnosprawnych,
- brak sali na zajęcia taneczne i sali wystaw,
- nieprzystosowanie obiektu dla osób niepełnosprawnych,
- brak instytucji partnerskiej i niewielki udział wymiany kulturalnej,

SZANSE

- dotacje zewnętrzne,
- ciekawy turystycznie teren (trzy rezerваты),
- wiele współpracujących instytucji,
- rosnący poziom wykształcenia mieszkańców,
- rosnące zainteresowanie integracją społeczną,
- współpraca ze stowarzyszeniami, fundacjami, szkołami,
- udział mieszkańców w imprezach,
- młodzieżowi doradcy burmistrza,

ZAGROŻENIA

- niż demograficzny,
- wzrost wymagań uczestników kultury,
- migracja ludzi w poszukiwaniu pracy,
- nowoczesne media alternatywą udziału w kulturze,
- duże bezrobocie,
- niedostateczne zainteresowanie mieszkańców działaniami kulturalnymi,
- zbyt mała dotacja z budżetu,
- zamykanie się społeczeństwa na tradycyjne formy przekazu,
- powszechna informatyzacja,
- brak wsparcia ze strony promocji gminy,
- niskie nakłady na kulturę,
- szukanie oszczędności, ze strony samorządu, w sektorze kultury.

Diagnoza

Na podstawie diagnozy - określenia silnych stron wynikających z walorów instytucji i zdefiniowania słabych, negatywnych zasobów można wywnioskować, iż przewaga mocnych stron nad tymi, które należy niwelować utwierdza w przekonaniu, że instytucja ma dosyć stabilną pozycję. Jak jednak jej słabe strony mogą wpłynąć na jej rozwój? I czy szanse wynikające ze środowiska zewnętrznego, których jest mniej niż zagrożeń będą wystarczające aby dom kultury rozwijał się w zamierzonym kierunku?

Analizując szanse i zagrożenia można prognozować, iż negatywne czynniki zewnętrzne wynikające np. ze wzrostu bezrobocia, zbyt małej dotacji wynikającej z poszukiwania oszczędności w finansowaniu kultury mogą mieć bardzo duży wpływ jako czynnik spowalniający rozwój instytucji. Jednocześnie dom kultury może sięgać po środki zewnętrzne oraz zwiększać wpływy dzięki działalności kawiarni.

Największym wyzwaniem są więc finanse. Udział w projektach, realizacja ciekawych imprez zleconych, sprzedaż biletów na spektakle teatralne i otwarcie się na partnerstwo publiczno – prawne. Jednocześnie zły stan finansów państwa, kurczące się dotacje na finansowanie działań kulturalnych, dużych projektów artystycznych czy też uzyskania dotacji jako wkładu własnego do projektów miękkich czy też inwestycyjnych stawia przed kadrą instytucji kultury dodatkowe wyzwania.

Ciekawy turystycznie teren, na którym znajdują się trzy rezerваты przyrody może stanowić podstawę do przygotowania oferty kulturalno-turystycznej z wykorzystaniem naturalnych zasobów, legend połączonych z animacją, happeningiem – działań dążących do komercjalizacji przedsięwzięcia. Spektakle dla turystów w rejonie odnalezionych tropów dinozaurów, czy inscenizacje przy „piekielnych” skałkach w Niekłaniu mogą być ciekawym przedsięwzięciem komercyjnym.

Należy rozwijać partnerstwo publiczno-prawne ponieważ w tej materii jest jeszcze wiele zrobienia, nawiązywać współpracę z innymi instytucjami tworząc partnerskie instytucje kultury, tworząc wymianę kulturalną programów, koncertów czy wystaw.

Promocja w ogólnie dostępnych serwisach społecznościowych, wykorzystanie nowoczesnych technologii, wykorzystanie aktywności w sieci np. poprzez pisanie powieści on-line może wzbudzić zainteresowanie internautów i ich aktywizację. Jednocześnie szansą aktywizacji młodych jest działająca młodzieżowa grupa doradców burmistrza.

Marka instytucji kultury zależy od jej postrzegania z zewnątrz. Analiza strategiczna SWOT wskazuje, że MGOKiS ma wiele atutów lecz zagrożenia wynikające ze środowiska zewnętrznego nie są sprzyjające (A:Z – maxi:mini).

2. Przyszłe kierunki działań instytucji

Kierunki rozwoju instytucji powinny określać cele: szczegółowe mierzalne, akceptowalne, realne i terminowe (formułowanie celów SMART). Wynikają z potrzeb zewnętrznych i wewnętrznych MGOKiS, a ich osiągnięcie stanowi urzeczywistnienie zamierzeń.

Cele strategiczne wyznaczone są na dłuższy okres czasowy, dotyczą problemu ogólnej polityki instytucji, nie mogą się wykluczać i uwzględniają makrootoczenie jak i wewnętrzną kondycję placówki.

Cele operacyjne osiągane są poprzez zadania bieżące w krótkim okresie (najczęściej w obrębie roku). Planowanie celów powinno uwzględniać płynność finansową i powinny służyć realizacji celów strategicznych.

W działaniach ujęto propozycje dla wszystkich grup wiekowych (oprócz najmłodszych do 3 lat), a w szczególności dla młodzieży i dorosłych.

Cele i priorytety

- 1). Stworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej dla wszystkich grup wiekowych na miarę XXI wieku oraz wykreowanie MGOKiS jako lidera w regionie w dziedzinie kultury.
- 2). Integracja społeczności wokół instytucji kultury poprzez kultywowanie tradycji, pobudzanie tożsamości i edukację kulturalną począwszy od najmłodszych.
- 3). Poprawa infrastruktury MGOKiS oraz zaplecza technicznego, remont sali widowiskowej wraz z upowszechnianiem sztuki filmowej i teatralnej.

1. Cele strategiczne:

- a) stworzenie nowego wizerunku ośrodka kultury jako twórczej, nowoczesnej i kreatywnej instytucji,
- b) zmiana postawy mieszkańców z biernych na aktywnych odbiorców kultury,
- c) poprawa warunków lokalowych i wzrost komfortu odbiorcy wydarzeń kulturalnych.

2. Cele operacyjne

Cel strategiczny: stworzenie nowego wizerunku ośrodka kultury jako twórczej, nowoczesnej i kreatywnej instytucji,

- a) cel operacyjny – rozbudzenie potrzeby obcowania ze sztuką mieszkańców gminy i przyjezdnych,
 - przygotowanie folderów promujących działalność i ofertę (kulturalny Stąporków),
 - promocja oferty kulturalnej w mediach poprzez przysyłanie informacji prasowych i organizowanie konferencji,
 - kreowanie pozytywnego wizerunku z wykorzystaniem strony internetowej i facebooka,
 - poszerzenie oferty kulturalnej o warsztaty muzyczne dla młodzieży,
 - cykliczna analiza potrzeb mieszkańców w dziedzinie zaspokajania potrzeb kulturalnych,
 - korzystanie ze szkoleń i wdrażanie nowatorskich przedsięwzięć,
 - przygotowanie oferty kreatywnej, z wykorzystaniem zasobów regionalnych poprzez realizację legend regionalnych (z wykorzystaniem dużych lalek wykonanych w pracowni lalkarskiej MGOKiS) w amfiteatrze oraz na terenie rezerwatów,
 - promocja rodzimej twórczości poprzez organizację warsztatów literackich wraz z drukiem tomików,

- sięganie po nowoczesne środki prezentacji z wykorzystaniem multimediiów, widowiska światła,
- tworzenie nowoczesnych scenariuszy spotkań z interakcją widzów,
- zawiązywanie partnerstw kulturalnych z instytucjami kultury: Miejskim Domem Kultury w Opocznie, Gminnym Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Gowarczowie, Wojewódzkim Domem Kultury w Kielcach,
- stworzenie regulaminu promocji stałych uczestników imprez biletowanych,
- organizacja spotkań z ludźmi z sąsiedztwa jak i znanymi twórcami,
- tworzenie integracji społecznej i wzmacnianie tożsamości poprzez współorganizację imprez z innymi podmiotami, związkami, stowarzyszeniami.

b) cel operacyjny – dostosowanie pracy instytucji do potrzeb mieszkańców i poszerzenie zasięgu działania

- weryfikacja godzin pracy instytucji,
- wyjście na zewnątrz (np. majówki, święto sąsiada – na osiedlach)
- tworzenie partnerstw instytucji kultury poprzez podpisanie porozumień ze szczególnym uwzględnieniem wymiany programów artystycznych,
- wyjazdy studyjne instruktorów i prezentacja dorobku artystów poza gminą,
- wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami,
- nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- zakup sceny przenośnej na imprezy wyjazdowe,
- stworzenie „bagażu wyjazdowego” na imprezy zamiejscowe,
- zakup samochodu do przewożenia sprzętu na imprezy plenerowe w innych miejscowościach gminy również z przeznaczeniem na bibliotekę objazdową,

c) cel operacyjny – rozszerzenie oferty działalności edukacyjnej :

- organizacja wyjazdowych, warsztatowych obozów letnich (nawiązanie współpracy z TPD),
- kontynuacja plenerów malarskich na terenie gminy z poszerzeniem o fotografię,
- organizacja konkursów, zajęć w pracowniach ze szczególnym uwzględnieniem promocji terenu (poszukiwanie tożsamości i kreowanie jej przez sztukę),
- współpraca z nauczycielami, animatorami i wspólne szkolenia dotyczące organizacji warsztatów i oczekiwań jurorów w przypadku konkursów recytatorskich, teatralnych i innych,
- współorganizacja imprez i realizacja projektów tematycznych z różnych dziedzin nauki

przy współpracy z nauczycielami,

- organizacja kursów dla mieszkańców z różnych dziedzin plastyki

Cel strategiczny: zmiana postawy mieszkańców z biernych na aktywnych odbiorców kultury,

a) cel operacyjny: zwiększenie wzajemnej integracji mieszkańców gminy,

- dotarcie do jak największej liczby mieszkańców gminy z oferta kulturalną MGOKiS,
 - uświadomienie młodzieży i dorosłym mieszkańcom gminy, że instytucja kultury jest najlepszym miejscem spotkań,
 - remont holu z przeznaczeniem na galerię prac mieszkańców,
 - organizacja imprez integracyjnych, wystaw zbiorowych - promujących twórczość lokalnych artystów,
 - organizacja kulturalnych czwartków z inicjatywami oddolnymi mieszkańców (w tym emerytów i młodzieży),
 - powstanie nowych tablic informacyjnych w mieście dla uczestników kultury (tablice klubowe),
 - angażowanie rodziców dzieci uczestniczących w zajęciach do wspólnych przedsięwzięć (realizacji spektakli, udział w warsztatach twórczych „Tworzymy ceramikę”),
 - stworzenie karty klubowicza kultury, promocji na imprezy płatne, forum instytucji kultury,
 - współpraca z różnymi środowiskami przy współorganizacji imprez (szkołami, stowarzyszeniami),
 - stworzenie reprezentacji mecenasów i ambasadorów kultury złożonych ze sponsorów i lokalnych twórców,
 - aranżacja przestrzeni publicznej,
- b) Cel operacyjny: zwiększenie aktywności mieszkańców gminy – uczestników kultury:
- promocja pracowni ceramicznej będącej alternatywą dla ginących tradycji odlewniczych, poprzez odlewanie form ceramicznych,
 - współpraca ze stowarzyszeniami, sołectwami przy realizacji większych festynów (Dzień Dziecka, Dni Miasta),
 - tworzenie grup integracji lokalnej (klubu „Kulturalnych sąsiadów” w celu realizacji imprez osiedlowych, „Twórców rękodziela z osiedla” – osób parających się szydełkowaniem, malowaniem, itd.),

- zapraszanie mieszkańców do współorganizacji imprez („Majówka z sąsiadem” – na trawniku przed amfiteatrem, „Spotkania z historią” – zbieranie materiałów i zdjęć archiwalnych, spisywanie wspomnień),
 - zbadanie potrzeb odbiorców kultury poprzez przeprowadzenie ankiet podczas imprez cyklicznych oraz wśród młodzieży w szkołach,
 - wspieranie amatorskiego ruchu zespołów muzycznych poprzez organizację przeglądu zespołów muzycznych,
- b) cel operacyjny: zawiązanie partnerstw lokalnych celem poszerzenia odpowiedzialności za kulturę,
- integracja zasobów ludzkich w celu osiągnięcia wspólnego celu,
 - zwiększenie udziału uczestników wydarzeń kulturalnych poprzez zorganizowanie konsultacji społecznych,
 - badanie zapotrzebowania na działania kulturalne poprzez kontakty z sołectwami (zebrania z sołtysami),
 - budowanie platformy współpracy oraz wymiany informacji z instytucjami, szkołami, sołectwami, stowarzyszeniami poprzez utworzenie zakładek na stronie internetowej
 - budowanie pozytywnego wizerunku i relacji poprzez postawę pracowników MGOKiS,
 - wspólna praca społeczeństwa z nastawieniem na pozytywny wizerunek,
 - promocja lokalnej twórczości jako dobra regionalnego w kraju i za granicą,

Cel strategiczny: poprawa warunków lokalowych i wzrost komfortu odbiorcy wydarzeń kulturalnych,

- a) cel operacyjny: polepszenie bazy infrastruktury MGOKiS poprzez pozyskanie środków z programów unijnych i ministerialnych na remont sali widowiskowej z garderobami i sali wystaw,
- uczestnictwo pracowników w szkoleniach promujących projekty infrastrukturalne,
 - pozyskiwanie funduszy pozabudżetowych na infrastrukturę,
 - wyposażenie kina w nowoczesną aparaturę (projektor, nagłośnienie, ekran); cyfryzacja kina,
 - remont oraz przebudowa sali widowiskowej wraz z zapleczem,
 - dostosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych (remont łazienek, platforma dla wózków inwalidzkich, schodolaz),

- ustawiczne podnoszenie kwalifikacji instruktorów poprzez szkolenia (kurs ceramiczny dla plastyka),
- wizyty studyjne – korzystanie z doświadczeń innych instytucji,
- b) cel operacyjny: polepszenie jakości imprez poprzez uzupełnienie propozycji z zewnątrz,
- budowanie ciekawej oferty na miarę XXI wieku poprzez weryfikację starych niesprawdzonych imprez oraz sięganie po nowe technologie,
- poszukiwanie nowych pomysłów na ciekawe imprezy kulturalne w Internecie (czerpanie z dobrych wzorców: Mupety, lalki na szczudłach, teatr uliczny) ,
- kształcenie kadry zarządzającej i instruktorskiej poprzez organizację szkoleń,
- wspólne omawianie strategii imprez na cotygodniowych spotkaniach z kierownictwem,

3. Źródła finansowania strategii

Podstawami prawnymi finansowania Strategii Rozwoju Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Stąporkowie są m.in.: Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym z późn. zmianami (Dz.U. 1990 nr 16 poz. 95), Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych z późn. zmianami (Dz.U. 2005 nr 249 poz. 2104).

Realizowane działania zgodnie ze Strategią Rozwoju Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Stąporkowie finansowane będą z wielu potencjalnych źródeł. Jednak w większej części - podobnie jak dotacja podmiotowa na działalność - ze środków publicznych, krajowych, budżetu Gminy Stąporków a także programów Unii Europejskiej - budżetu państwa, Marszałka Województwa Świętokrzyskiego, przy wsparciu sponsorów, mecenasów kultury, kapitału własnego, prywatnego i innych źródeł uwzględnionych w statucie instytucji.

Ponieważ realizacja wdrożenia strategii nie wymaga odrębnych środków, jak te, które przewidziane są na podstawową działalność instytucji kultury, toteż nie uwzględniono dodatkowych funduszy na finansowanie jej realizacji. Jest ona ściśle powiązana z planem działalności i prowizorium budżetowym, które corocznie zatwierdza rada gminy. W związku z tym, iż fundusze na działalność nie są wystarczające, a tendencje przyznawania dotacji podmiotowej, przynajmniej jeszcze w 2014 roku – spadkowe, instytucja musi raczej pozyskiwać pieniądze na działania kulturalne i remonty ze środków zewnętrznych. Stąd też strategia ściśle jest związana z prowadzoną działalnością, zakładając jej rozwój, który będzie możliwy tylko w przypadku napływu funduszy zewnętrznych. Dlatego w pewnym sensie

choć powinna być mierzalna i realna – jej realizacja będzie zależała w dużej mierze od odpowiedzialności i świadomości kadry, w tym kierowniczej oraz większego zaangażowania mieszkańców i działań niefinansowych wspierających kulturę. Dlatego ważna jest integracja miejscowej społeczności wokół instytucji, współpraca twórców i stowarzyszeń. Przy świadomym zaangażowaniu tych podmiotów, jest możliwa do realizacji.

PODSUMOWANIE

Dzięki analizie SWOT, po wyodrębnieniu mocnych i słabych stron działalności ośrodka można pokusić się o rzetelną ocenę aktualnego stanu kultury na terenie gminy Stąporków. Jej rozwój nie pozostający w oderwaniu od uczestników kultury może tworzyć źródło i zaplecze rozwoju gminy jako miejsca przyjaznego również dla inwestorów. Nie ma tu oczywiście bezpośredniego przełożenia na rozwój gospodarczy jednak edukacja i rozwój osobowy jednostki, który chociażby w dziedzinie kultury zapewnia MGOKiS, jest czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju tego terenu. Ośrodek ma szansę stać się priorytetową instytucją, wizytówką gminy, o dużym znaczeniu na terenie nie tylko wojewódzkim. Dlatego w gestii zarządzających, pracowników jak i władz samorządowych powinno być ciągle wzmacnianie jego pozycji jak i znajdowanie funduszy na finansowanie placówki i działań przez nią proponowanych.

Według przeprowadzonej analizy ośrodek powinien pozyskiwać coraz więcej funduszy pozabudżetowych na imprezy i remonty, również z programów Unii Europejskiej. Kadra placówki powinna brać udział w programach i szkoleniach oraz w świadomy sposób wspierać instytucję-pracodawcę rozwijając własne kompetencje i kwalifikacje.

W związku z malejącymi nakładami na kulturę bardzo ważnym czynnikiem jest współpraca i wymiana kulturalna pomiędzy ośrodkami w zakresie wymiany programów artystycznych i współorganizacja imprez. kolejnym etapem powinno być podpisanie porozumień partnerskich pomiędzy instytucjami i przedsiębiorcami, Co za tym idzie stworzenie jeszcze bardziej oryginalnej oferty kulturalnej w oparciu o tradycje i potrzeby mieszkańców - integracja społeczeństwa i aktywizacja do inicjatyw kulturalnych. Pomimo, że istnieje pogląd, że instytucja kultury nie jest w stanie sprostać oczekiwaniom wszystkich mieszkańców należy

przygotować ofertę uwzględniającą różne potrzeby jednak z naciskiem na rozwój kultury wysokiej. Ważnym czynnikiem jest coraz większa aktywizacja mieszkańców do udziału w kulturze. Można stworzyć regulamin i kartę uczestnika imprez opracowując program promocji na płatne imprezy, przygotowanie szerokiej oferty dla młodzieży oraz współpraca z powstającą młodzieżową radą gminy, Jednak jednym z najważniejszych działań jest podtrzymywanie tradycji i rozbudzanie tożsamości lokalnej i narodowej oraz podnoszenie świadomości mieszkańców na istotną rolę kultury w rozwoju osobowym każdego człowieka. Jedną z najważniejszych barier wprowadzenia strategii może być brak funduszy na zaplanowane działania; mała świadomość kadry, co do celowości wdrożenia zakładanych koncepcji, brak konsekwentnych działań, chaotyczne, jednorazowe i doraźne „akcje”. Dlatego należy zaplanować realne terminy oraz monitoring realizacji strategii rozwoju. Świadome działania, również kadry kierowniczej powinny służyć uzyskaniu oczekiwanych rezultatów. W tym celu należy podnosić świadomość pracowników instytucji kultury zarządzając małym przedsiębiorstwem, które choć działa w dziedzinie kultury, również może przynosić zyski pomimo malejących nakładów na działania związane z zaspokajaniem potrzeb wyższego rzędu. Bardzo ważnym czynnikiem niefinansowym uzyskanym z realizacji polityki rozwoju może być zwiększenie satysfakcji odbiorców kultury, zwiększenie frekwencji czy integracji lokalnego społeczeństwa..

BIBLIOGRAFIA

Bilski, Skąd ten ród, Koneckie koneksje, Warszawa 1999, wyd.PUIP, Jachranka 194A,
Fajkosz, Kartki z historii Ziemi Koneckiej, Agencja „JP” s.c., Kielce-Końskie 2010,
Dructer, Zarządzanie XXI wieku – wyzwania, New Media s.r.l., 2010,
Pocztowski, Zarządzanie Zasobami Ludzkimi, Strategie-procesy-metody, PWE,
Warszawa 2008,
Stabryła, Zarządzanie strategiczne w teorii i praktyce firmy, PWN, Warszawa 2007,
Urbanowska-Sojkin, Banaszczyk, Witczak, PWE, Warszawa 2007
Ward, 50 najważniejszych problemów zarządzania, przeł. Andrzej Stobierski, WPSB,
Kraków 1997,
Wczoraj i dziś stąporkowskich odlewni, praca zbiorowa, Stąporków 1978.

Źródła dokumentacyjne (wykaz aktów normatywnych)

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020,

Uchwała Nr VII/30/2007 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 26 marca 2017 roku w sprawie zmian w budżecie,

Uchwała Nr XLVII/310/2010 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 28 stycznia 2010 roku w sprawie zmian w budżecie,

Uchwała Nr X/89/2011 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 27 czerwca 2011 roku w sprawie zmian w budżecie,

Uchwała Nr XV/141/2011 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie zmian w budżecie,

Uchwała Nr XVII/171/2012 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 3 lutego 2012 roku w sprawie zmian w budżecie Gminy Stąporków na 2012 r.,

Uchwała Nr XXII/206/2012 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 31 maja 2012 roku w sprawie zmian w budżecie Gminy Stąporków na 2012 r.,

Uchwała Nr XXIII/213/2012 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 28 czerwca 2012 roku w sprawie zmian w budżecie Gminy Stąporków,

Uchwała Nr XXXII/275/2012 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 21 grudnia 2012 roku w sprawie zmian w budżecie.

Uchwała Nr XXVII/319/2013 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 24 maja 2013 roku w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Stąporków na 2013 rok.

Uchwała Nr XLII/343/2013 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 24 września 2013 roku w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Stąporków na 2013 rok.

Uchwała Nr LVI/459/2014 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 30 września 2014 roku w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Stąporków na 2014 rok.

Uchwała Nr II/17/2014 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 18 grudnia 2014 roku w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Stąporków na 2015 rok.

Uchwała Nr IX/59/2015 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 29 czerwca 2015 roku w sprawie zmian w budżecie Gminy Stąporków na 2015 rok.